

www.e-rara.ch

Polydori Vergilii Urbinatis de rerum inventoribus libri octo

Vergilius, Polydorus

Basileae, 1575

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-24>

Polydori Vergilii Urbinatis de inventoribus rerum lib. VII.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelnformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [\[Link\]](#)

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [\[Link\]](#)

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [\[Link\]](#)

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [\[Link\]](#)

Lucina uirgo sanctissima, Marcello sedente, moriens prima omnium fecit heredē. Hęc multis egit precibus cum Cornelio pontifice, ut apostoli Pauli corpus extra Capenam portam, uia Ostiensi, ubi capitis fuerat supplicio affectus, in suum prędium transferret, & Petrum in Vaticanum, quę & ipsius Cornelij corpus in prędio quoq; suo sepeliuit. Deinde Constantinus eundem pontificem, ut apud uulgus fama est, locupletauit affatim. Sic alij alia dedere loca, unde tam late nunc patent opes. Ceterum Vrbanus in hoc secutus esse uidetur Hebręos, apud quos sacerdotiũ opulentissimum fuerat, quoniã sacerdotes in honore haberi debent, quos in primis paupertas in uulgus despiciatiorē reddere solet, atq; inde fieri, ut eis minus credatur, id quod religionē maximē offendit.

POLYDORI VER-
GILII VRBINATIS DE INVEN-
TORIBVS RERVM LIB. VII.

De monastica uitę principio. Cap. I.

Euangelicę & apostolicę uitę initiis hactenus diximus: in hoc uerò uolumine nouus ac uariis uiuendi modus demonstrabitur. Cũ enim à maioribus tantopere degeneratũ, ab eorumq; disciplina ac uitę sanctimonia sic longè discessum foret, ut supra est sparsim declaratum, tam Romani deinde pontifices, quàm ubique gentium antistes nihil prius, neq; quicquam antiquius habuere, quàm ordinis sacerdotalis sic labentis reuocare gradum, sic peccantis cõercere insolentiã, promulgatis ab se nouis quoti-

die legibus, ad melioris uitæ institutionem. Ad hæc indixere graues pœnas, qui deinde contrâ ac liceret, fecissent, ut quò minus odissent peccare uirtutis amore, hoc formidine pœnæ facilius à malefactis manus abstinerent. Nec eo quidem pacto perinde proficere, quoniam à degustatis uoluptatibus haud facîle animus auocatur: quare nonnulli postea extitere bonæ frugi patres, qui uiuâ seculuris facerent, qua à deuiò ad rectum iretur. Porro if omnibus quæ in terris miramur, contemptis, Christum complexi, id est, ueritatē, pietatē, innocentiam, mansuetudinem, solùm diuinis rebus operam dederunt, quorum principes fuisse Paulus, Antonius, Hilarion, Basilius, Hieronymus, ac pleriq; alij, qui ab initio sanctitate pollètes, ueluti nouæ religionis plantæ in Aegypti Syriaeq; solo quamuis sterili feliciter increuere, nullo tamē adhuc certo uiuendi ritu: nam id temporis huiusce uitæ genus simplex ac liberum erat, ut istis omnino cæremoniis minime obstrictum, quas hodie monachi obseruant. Vestitum honestum pro iure suo quisq; sumebat: item nullū uotorum uinculum, ita ut integrū unicuiq; foret manere, aut proficisci, quò terrarum uellet: uel si quem eiusmodi sui instituti poenituisse, etiam potestas esset ad pristinam redeundi uitam, non absq; tamen inconstantie nota. Quod si deinceps per nouas hominum leges, inuiolatū permanere licuisset, longè sanctissimos omni tempore monachos habuissemus, quando improbi haud diu monachi fuissent. Petebant loca ut plurimum deserta, hoc est, eremum, unde eremite dicti, quasi eremum colentes, quos Græci anachoretas uocant: & quia soli uiuebant, ideo nostri monachos nuncuparunt, id est, solitarios: uerum
 paula-

paulatim deinceps cœperunt gregatim agere, uti infrâ
 dicitur. Atque ita à principio monachi precibus, ieiun-
 niis, uigiliis, literarumq; studiis dediti, procul ab omni
 hominum cœtu, tantum duriter uictitando, ac sese mani-
 bus exercendo, exemplum bene uiuendi postris edide-
 runt. At isti dein superiorum eiusmodi uestigia secuti fa-
 milias singuli suas, ut perappositè infrâ dicitur, insti-
 tuere, illisq; uiuendi normam præscripserunt, ut & uerbo
 & factò, quemadmodũ ipse familiae prædicant, uitã
 planè apostolicam mortalibus referrent. Ad hunc deniq;
 modum, Christianus populus unam legẽ, unam religio-
 nem complexus, in uarias sectas est diuisus. Sed de mona-
 stici instituti initio longè post homines natos, nunc cele-
 berrimi, iam dicamus. Itaque olim inter multos, teste
 Hieron. quæsitum est, à quo potissimum eremus sit pri-
 mùm habitari cœpta: quidã enim altius repetentes, He-
 liam & Ioannem Baptistam eius rei autores faciunt: sed
 ut is plus quàm propheta, ita ille plus quàm monachus
 cenferi debet. Alij Antonio assignant, alij cuidam Paulo
 Thebæo, ob id ipsum primo eremitæ nuncupato, quòd
 Anachoreticæ uitæ primus fundamenta iecisset: id quod
 uel Hieron. comprobat. Hunc igitur ueluti exemplar,
 illum ut exemplum ad imitandum, fuisse dicunt. Ego ue-
 rò, quando in re ambigua unicuiq; liberum est coniecta-
 re, crediderim institutum monasticæ uitæ ab Essæis si-
 ue Essenis (ita appellat Plinius, quorum secta apud Iu-
 deos admodum celebris habita est) ad posteros manasse,
 quoniã illi ferè per omnia eam ducebant uitã, quam in-
 ter nos monachi ex præscripto legis agere solent. Et, ut
 legentibus id perspicuè pateat, non ociosum erit his

Philonis uerba subiicere, quæ Eusebius lib. 8. Euangel. præpar. repetit, ita scribens: Palæstinam maxima gens Iudeorum habitat, inter quos qui dicuntur Essæi, comperiuntur plures numero, ut opinor, quàm quatuor millia: Essæi dicti, quasi sancti græcè, quoniam Dei cultores præcipuè sunt, non animalia sacrificantes, sed mentes suas uirtute munitas, offerendas Deo putantes. Nemo inter eos puer, nemo adolescens, propter instabilitatem ætatis, sed uiri omnes, aut senes sunt. In ciuitatibus non habitant, existimantes ut contagionem æris corporibus, sic conuersationem uulgi animo nocere. Horum alij agros colunt, alij pacificas artes ad utilitatem suam & proximorum exercent, nec aurum nec argentum reponunt, nec ingentes agros laudant, sed tantum colunt, quantum necessitati possit sufficere. Ii enim ex omnibus penè hominibus, soli pecuniam & fundos negligentes, uirtute ditissimi putantur, facilitatem uiuendi & paucorum indigentiam, rectè magnas esse diuitias iudicantes. Nemo eorum tela, enses, galeas, scuta, cæteraq; belli instrumenta facit: sed nec eas artes exercet, quibus faciliè omnes in improbitatem labuntur. Nulla mercatura, nullus cauponatus, nulla eis cognoscitur nauigatio, omnes rapinæ occasiones depellunt. Nemo seruus apud eos, sed cum uniuersi liberi sint, alteri alteris seruiunt: omnes enim, aiunt, quasi mater, eadem natura genuit: quare quamuis non uocemur, sumus tamen re ipsa fratres. Illam philosophiæ partem solummodo approbant, qua de Deo & de creatione omnium scrutamur: morali maximè inuigilant, ad quam absolutè consequendam paternis legibus adiuuantur, quas rectè intelli-

telligere nemo sine diuino auxilio potest. Has semper qui dem, sed maxime septimis quisq; diebus docetur: dedica- ta enim septima dies deputatur, in qua cæteris omnibus neglectis, ad sacra loca concurrentes, quæ synagoga ap- pellantur, ordine sub senioribus iuniores cõsiderare solent, legunturq; Scripturæ diligenter, & exponuntur à peri- tissimis. Discunt igitur piè, sanctè, iusteq; uiuere, triplici regula utentes, amore Dei ardentissimo, uirtutis cultu di- ligentissimo, charitate proximi feruentissima. Quòd igitur summè Deum diligant, multa nobis argumento sunt, castitas perpetua, iurisiurandi nulla mentio, mendacij or- dium, & præcipuè quòd bonorum omnium, nullius mali causam Deum opinantur. Quòd uirtuti studeant, patet, quia pecuniam negligunt, gloriam spernūt, uoluptatem oderunt. Charitatis autem argumēta sunt beneuolentia, societas, æqualitas: nullus enim domum habitat quæ om- nium communis non sit, unum ærarium, unus sumptus omnibus est. Præterea uestis cõmuniter omnibus propo- sita, cõmunis cibus & potus, communis mensa, omnis de- niq; uita communis est. Hactenus Philo apud Eusebium. Si quispiam ex nostris monachis qui regifico mensarum apparatu uiuunt, qui uoluptates libare peritè norunt, qui honores gnauiter ambiunt, qui pecuniæ studium sensu per immodicum habent, hæc aliquando legerit, secum uere reputauerit, nõnne eum pudebit, quòd iustitia sua nõ mo- dò plus quàm Essenorum non abundet, sed longè magis flaccescat, langueatq;? Ab Essenorū igitur religione pro- fectum meritò credere æquum est, ut apud nos monasticæ uitæ institutum coaluerit, quo similiter Paulus Thebæus

& Antonius, ambo Aegyptij homines à primo olim in-
 buti, ac illud postea insigniter emulati in primis esse ui-
 dentur. Sed Antonio initiū rei huius iure optimo acceptū
 referri decet, qui, etsi non ante omnes fuit, primus tamen
 mirè omnium studia ad eam uitā degendā incitauit, mona-
 chorumq; dogma instituit, sicuti deinde Basilius in Gre-
 cia fecit. Adauxit & id temporis pium institutū Hilarion
 in Syria, qui quum sanctitate iam claresceret, Gaze tres
 cuiusdā nobilis matronæ filios simul repente morbo affe-
 ctos inuocato nomine Iesu, extēplo sanauit. Quod post-
 quam auditum est, & longè lateq; percrebuit, certatim
 ad eum ex Syria & Aegypto cōfluebant, ita ut multi cre-
 derēt Christum esse uerè Dei Filiū, & se monachos pro-
 fiterentur. Nondum enim cœnobia erāt in Palestina, nec
 quisquam monachos ante diuum Hilarionem in Syria no-
 uerat, ille fundator & eruditor huius instituti ac studij in
 hac prouincia fuit. Habebat Dominus Iesus in Aegypto
 senem Antonium, habebat in Palestina Hilarionem iu-
 niorem. hæc ex Hieron. Ad Antonium redeo. Vixit An-
 tonius in solitudine in Thebaica regione Aegypti, condi-
 ditq; ibi cœnobium, ubi cum Sarmata, Amata, & Macha-
 rio suis discipulis, precibus tantum deditus erat, in pane
 & aqua omnis eius uictus consistebat, cuius sanctitas ita
 celebris erat, ut Helena Constantini mater se & filium
 per literas illi commendarit. Obijt mortem in eremo, an-
 nos C V. natus, qui fuit annus salutis humanæ CCCLXI.
 Discipuli eius Amatas & Macharius (nam Sarmatā Sa-
 raceni impetu in Antonij cœnobium factō, interfecerāt)
 monasticū ordinem postea tam uitæ sanctimonia, quam
 institutis

instituta, mirum in modum propagarunt. Ac eiusmodi uitæ monasticæ principium tale fuit.

Quando primùm ordo monasticus tribus uotis astrictus fuerit, & quis primus ea uota introduxerit, uestitumq; religiosum, cum nouo uitæ modo, ac ordo ipse abiuerit in plures familias. Cap. II.

Post annum quàm Antonius, de quo supra est mentio facta, erat mortuus, circiter CLXXVI. claruit Benedictus Nursinus in Umbria Italiæ regione natus. Is in solitudine per diu uersatus, se demum Sublacum seu Sublaqueum contulit, quod est Latinorum præclarum oppidum, lacu eodè & tamen prisco nomine proximè, distatq; ab urbe Roma circiter millia passuum quadraginta. Hic quum à multitudine ob sanctitatis famam adiretur, & ei secundum religionem nihil solitudine gratius esset, postremò eius celebritatis uitandæ causa, Casinum in ea regione peruetustum oppidum uenit, ibiq; sibi sedem posuit. Sparsosq; & soliuagos ad id tempus monachos in unum contraxit cœnobium, mores & uitam, tribus munitam uotis, quæ prius non fuerant, quàm Basilius cum certa uiuendi formula constituisset in Oriente, instituit parùm uulgatæ obseruationis. Sanè Basilius Cæsariæ Cappadociæ præsul, qui circiter annum salutis humanæ CCCLXXXIII. doctrinæ pariter atq; sanctitatis summis floruit laudibus, primus omnium obligauit monachos nouis legibus, ut post annum, quàm quis in collegiū uenisset, si in eo uellet uitæ instituto permanere, uoueret se castè uicturum, nihil possessurum, ac dicto præfectorum fore audientem,

quò se in perpetuum omni sua abdicaret uoluntate. Fuit postea Basilij decretū iuxta ab omnibus receptū. Quamquam paupertatis uotum multò antiquius esse uidetur, si Urbano pontifici Romano credimus, qui amplius CXL. annis Basilium antecessit: quando in epistola, quæ eius nomine legitur, inuenimus, ita usu uenisse, ut qui Apostolorum imitatores existerent, paulatim uota facerent se nihil proprium habituros, quò æquè rerum cõmunitas, ac Apostolicæ uitæ institutum omni tempore uigeret: siquidem ipsi Apostoli ad docendum Euangelicum dogma quoquoersum à Christo missi, in mandatis, quemadmodum diuus Petrus apud diuum Clementem lib. Recognitionum 2. testatur, non habuerunt proprium aliquid dicere. Cæterum isthæc tria uota iam inde à principio tati esse cœperūt patribus, ut illi posthac lege sanxerint, etiã presbyteros quos seculares dicunt, debere uotū castitatis, id est, pudicitie seruandæ perpetuò saltem tacitè facere, ac per id, haud licere cuiquã eiusmodi uotis obligato, astrictoq; deinceps matrimonium contrahere, & si quis contraheret, illud omnino minimè ualere. Vnde breui post questio incidit, an tale cõiugium deberet stare necne. Et D. Augustinus, qui Basilio æqualis fuit in primis permultis rationibus probauit cõnubia post uotū contra facta non debere dirimi, ueluti in decretis, 27. q. 1. cap. Nuptiarum. planè extat. Item Benedictus dedit suis monachis nouū uestitus genus, constituit modum orandi, et tenuæ uictus alimentum, ac nouam abstinentiæ normam. Et ut appareret eū cœtum fuisse ex summo mortalium usu, res mirandum in modum postea paulatim creuit, abiitq;

in plures familias, Cluniacenses, Camalduenses, Vallisumbrenses, Mōtoliuetenses, Grandimontenses, Cistercienses, Syluestrenses, qui Humiliatorum cognomen ferunt, Cælestinos, diuæ Iustine, & eremitanos diui Hieronymi, postremò per Martinū quintum, in familiam diui Benedicti adscitos. Quem ordinem à patrū norma iam collapsum, Lupus Hispalensis eius familiæ præpositus, nouis institutis instaurauit, de cuius exordio in capite insequenti prodetur. At ij quidem monachi, & siqui alij sint (quotidie enim sunt, qui ut ignauie suæ potius quàm religioni consulant, nouas inducere sectas conentur) ex uno uelut fonte manasse dicuntur. Cæterum qui tū primùm instituti fuerunt, Benedictinos fuisse tradunt, qui nigro hodie amiciuntur colore, tunica laxiore, ac discincta, & ad pedes usq; demissa, amictu capitis, quem cucullum uocāt, in humeros & scapulas breuius reiecto, quàm cæteris, subter candida tunicula, & ea quidem lanea, cum cilicio, ocreati genutenus incedunt, tondentur nouacula à uertice infra dimidiū caluæ: capillus infernè recisus in parui circuli speciem, circa aures & tempora, totum ambit caput instar coronæ, unde ipse uertex derasus coronæ nuncupatur. Item à carnibus perpetuò se abstinent, nisi quū ægrotare coeperint. Vnde monachi qui hodie continenter carnibus uestuntur, quorum numerus ubiq; gentium extra Italiam ingentissimus est, perpetuò ægrotent necesse est, nisi uelint impudenter fateri, se contra suas leges facere. Atque ita monastica instituta ut humana, haud diu inuiolata stetere, hominum moribus semper in deteriora inclinantibus, ac diuitiis pietatem, quæ ut mater illas

à principio ordini pepererat, contaminantibus. Quo factum est, ut monasticum nomen sæpius uarieq; instauratum in plures abiuerit familias. Itaq; Cluniacensium ordo ex Benedicti obseruatione, apud Masticensem seu Mastico-censem (utrinq; scriptum reperio) Burgundiæ pagum, ab Odone abbate quæ dicunt, instituitur, quibus locum dedit & extruxit Gulielmus Pius Aquitaniæ dux: qui fuit annus salutis DCCCCXVI. Haud ita multò post Camalduensium religio orta est, auctore eius congregationis Romoaldo Rauennate: fuit is monachus Classensis cœnobij: est locus iste haud procul Rauēna, qui celebritatis fugiens in Hetruriam peruenit, ibiq; in summo Apennini iugo, locum à quodam Madulo incola consequutus, unde nomen ordini inditum, nouæ familiæ fundamēta iecit, candido sumpto amictu. Sunt hodie in eminentissimo iugo montis duodeuiginti sacella, ubi perpetuum silentium, quarto & sexto hebdomadæ die pane & aqua transigunt ieiunia, nudis pedibus, humi accubantes: uerum in aliis locis uita eorum remissior est. Item in ea Apennini parte, quæ Vallisumbrosa uulgò dicitur, circiter annum salutis MLX. Ioānes Gualbertus nouam monachorum familiam instituit, eamq; à loco appellauit Vallisumbrensem. Is Florentia oriundus, ac claro loco natus, quum fratris percussorem forte obuiam habuerit, quia illi ueniã petenti non negasset, imago crucifixi, quæ in proximo sano D. Miniatis erat, uisa ei est: post hæc inibi oranti inclinasse parum caput, perinde quasi id pietatis facinus cōprobasset. Ea imago hodie uisitur in codē D. Miniatis tēplo, quod in colle prope Florētiã extat. Ioānes eo motus miraculo,

in solitudine concessit, auctorq; nouæ religionis fuit, amī
Etunq; sibi induit cœruleū, quo nunc utuntur. Montoli-
uetenses eo anno, qui fuit MCCCCVII. salutis, esse coepe-
runt, quo triū pontificū pestilens discordia orta est. li Sen-
nenses primū fuere, quorū princeps Bernardus Ptole-
mæus, qui pro temporū conditione, capto mutandæ uitæ
consilio, in proximū urbi collem egressi sunt, eūq; ex no-
mine illius Ierosolymitani Dominicis frequentati uesti-
giis appellantes, sese candido induerunt amictu, Greg.
XII. probante. Grandimōtensem ordinem Stephanus in
Auernis amplissima familia ortus, in Aquitania primus
instituit, cui mons in quo mox sedes illius familiæ locata
est, nomen dedit, multis uiuendi mutatis, aut ex integro
cōditis legibus. Iisdem ferè temporibus Robertus Molis-
mensis abbas, quum priscā disciplinā iam minime retine-
ri animaduertet, uiginti & amplius comitatus mona-
chis, Cistercium locū in Burgundia Cabilonensis diœce-
seos, uastæ solitudinis, ac horrendi aspectus petiit, ibiq;
immoratus celeberrimi ordinis auctor fuit, quem à loco
Cisterciensem nuncupare uoluit. Sunt qui hoc cuidā Ar-
dingo monacho assignēt, quòd ille Robertum impulisset
ad cōmigrandum in eū locū, perinde quasi qui hortatur,
non qui facit, primas iure ferre debeat. Fuit is annus salu-
tis MXXCVIII. Claruit in hoc Bernardus Castilionensis
homo Burgūdus nobili loco ortus, qui Cisterciensi cœno-
bio prius inchoato, monasticū induit habitū, tantū inde
nomē eruditionis & sanctitatis est adeptus, ut Clarau-
lensis sit abbas factus, quem locum Robertus uir illustris
non multò prius sumptuosè extruxerat. Cētesimo deinde

anno, Humiliatorũ ordo in Germania oritur: exordium rei triste, sed læti successus: multi enim mortales aut bello capti, aut quia fides eorum suspecta esset, fuerunt ex Cisalpina Gallia, iussu Federici, cui Barbarubræ cognomẽ fuit, qui tum Italiam armis diuexabat, in Germaniã cum liberis & uxoribus traducti. Sunt tamen qui ab Henrico id factum tradant. Ij longiorem moram pertæsi, aliquãdo albis uestibus induti, uiri foeminaeq; humiliter Federico ad pedes prostrati iacuerunt, ueniam implorantes. Istorum lachrymis uestituq; motus Imperator, potestate fecit omnibus in patriam abeundi: qui postliminio reuersi, uoto, ut uerissimile est, in eo ritu persecuerasse dicuntur, lanificio & precationibus dediti. Inde, ut fit, res à modico principio orta adeo creuit, ut eam pie inchoatam auctamq; Innocentius tertius primum, deinde pleriq; alij Romani Pontifices approbarint. Cælestinorum religio octogesimoquarto circiter anno post orta est: Cælestinus quintus Rom. pontifex fuit auctor, prius quàm ad pōtificatum uocaretur, anachoreta: idcirco uoluit ad eremi decus, ex se hanc familiam parere, quæ breui usq; eò creuit, ut nō potuerit auctore incepti ut uani pœnitere. Item in Anglia diuus Gilbertus suam instituit religionẽ, sicut in Germania Mellicenses, Castellenses, & Bursfeldenses, alij ab alijs diuerso tempore instituti fuerunt. Sic quotidie à nouis hominibus nouæ inducuntur religiones, inter se tam uersicolori uestitu, q̄ ratione uitæ minime conuenientes, perinde quasi uitia animi, cuius ductu ad bona seu mala nos applicemus necesse est, tantummodo extrinsecus per eiusmodi studium possint penitus euelli. Quid, quòd

quòd penè totidem monacharum familie institutæ sunt. Sed, ut iam iustum iter consciamus, haud prætereudam ducimus congregationē diuæ Iustinæ, quæ postremò ad priuinā diui Benedicti dogmatis disciplinam instaurata, hodie ut religionis caput, supereminet omnes. Eius rei auctor fuit Ludouicus Barbus Venetus uir religiosissimus, Patauij in coenobio ipsius diuæ Iustinæ, unde nominata est: hanc Eugenius quartus plurimū auxit. Atq; monachi primi omnium introduxerunt in Ecclesiam Dei uota sacra, & uestimenta profana simul religiosa fecerunt. Nam illi monachi superiores, ut proximo capite ostendi, pro suo arbitratu uestiebantur, Nec Iudæis indumētum aliquod interdictū erat, præter id quod esset è lana & liño contextū, sicut Deuter. cap. 22. patet. Itē modū orandi quamlongissimum, ieiunia frequentiora, & piscium escam assiduam, ad extenuandū corporis robur, quò sui debiliores militiam Christi excerceret. Sed & de reliquis initiatorum ordinibus, eorumq; initiis iam dicamus.

De origine Hieronymianorum, Canonicorum regularium, Augustinianorum, Cartusianorum, Carmelitanorum, Præmonstratensium, & Crucigerorum, atque eorundem habitu, uictu & cultu. Cap. III.

Hieronymus Eusebij filius, ortus Stridone, (quod oppidum olim ad Pannoniā & Dalmatiam pertinebat, sed Gothi direptum euerterunt) Romæ Græcis Latinisq; literis egregiè insitutus, sanctioris uitæ colendæ causa in Iudæam se contulit, ubi & Hebraicam linguam didicit: ita triplici lingua eruditus, de rebus diuinis scribendi onus

suscepit, in quo omnes neruos ætatis, industriæ, doctrinæq; suæ contendit: cuius scripta ut sancta, breui post tēpore patres receperūt, receptaq; approbarunt: etsi scio esse quosdam, qui id factum Damaso pontifici falso assignent, quippe qui per diu ante Hieronymum excesserat e uita. Postremo locū circa Bethleem sibi construxit, ubi reliquum uitæ Apostolico ritu egit. Hinc factum est, ut permulti deinde Hieronymi ipsius instituti imitatores extiterint, ortaq; sit noua quædam familia, quæ à Hieronymi nomine, quem sui instituti, quāuis longè diuersi ab eo quo ille uixerat, utcūq; auctore faciunt, Hieronymiani sunt appellati: qui natiuo amiciuntur colore, pallioq; super tunicam rugato, atq; superiore parte à summo ad imum scisso, scortea zona tunicam succingunt, soleis ligneis pedes muniunt. Sunt & Hieronymiani, eremitani, de quibus proximo capite meminimus, quorum ordinis quidam Carolus cognomento Grancellus homo Florentinus, auctor fuisse dicitur, qui eremitanum sua spōte induisset uestitum, sedemq; sibi optasset in Fesulanis montibus. Alij tradunt nō Carolū, sed Redonem quendā Mōtigrancelli comitē primū eos eremitas sub ritu diui Augusti, ad Fesulas, Greg. XII. probāte, instituisse. Imò sunt qui cōmententur hanc primū familiam à Hieronymo in eremo institutam, & eam auctam ab Eusebio Cremonensi, ac plerisq; alijs præcipuæ sanctitatis uiris, qui cū eo uixerant, & sic accidisse, ut postea melioris uitæ exemplo, plures unā emulati rē, modicis, ut fit, principiis ortā, sepius instaurarint, atq; eo pacto alios ex uno ordine Benedictinos, alios Augustinianos esse sequutos, alios in suo

suo permanſiſſe inſtituto. Itē parū liquidò traditur, an Aurelius Auguſtinus eas familias inſtituerit, quarum hodie uulgò auctor fertur. Itaq; duplex opinio ad poſteros manauit de initio Canonicorum, quos uulgus Regulares uocat, & eorum qui ab eremo nomen ferunt. Canonici perinaciter affirmāt Auguſtinū, ut primū Hipponenſis eſt epiſcopus factus, redēgiſſe ſuos ſtatim canonicos ad eā uiuēdi regulā, quam inter ſe in præſentia ſeruāt. Quin etiā iactitant illud Apoſtolorū fuiſſe inſtitutum, id quod Thomas Aquinas in ſuo opere ſecūda ſecūda cōprobat: quia illi, ut ait, poſt aſcenſum Chriſti in cælū, in monte Sion, de genere uitæ deliberantes, communia inter ſe omnia, ac tria uota corā Deo ſtatuerē. Ita ſi Thomæ teſtimonium amplectimur, non tam ab Auguſtino eſt ordo inſtitutus, quā renouatus: cui tamē ob illud ipſum, non immeritò debet principium rei acceptū referri. Sic origo in dubiū trahitur. At Auguſtiniani eremitani ſe priores inſtitutos aſſeuerant ab ipſo diuo Auguſtino, quum ille eatenus fuerit in eremo, ut quidam ſcribunt, quoad Manichæis in terra Africa ſeuentibus, Hipponenſi diceceſi eſt præfectus. Per hunc modū de utriuſq; ordinis origine ambigitur. Verū aliā ferunt huiuſce collegij origine: multi enim, ut aiūt, mortales Auguſtini adhuc uiuē ſanctitatem ſingularemq; doctrinam ſequuti, omnibus neglectis quæ poſſederant, in eremū conſeſſere, unde eſt eremitanorū nomen deductū. Cæterum ſiue ab eo, quod eſt ſuprà ſignificatum, ut qui in deſertis locis cum illo eſſent, ſint in unum congregati & inſtituti, ſiue ipſius uitæ & dogma ſequuti, paſſim deſerta loca coluerint: hæc

de utriusq; familiæ initiis habui dicere. Atq; ista Augustiniana familia, prima est ex monachis mendicantibus; sunt enim quatuor primariae, uti infra appositè demonstrabimus, & uulgò mendicantes uocitantur, quòd religionis causa, uel atq; adeo ut in otio uiuant, mendicitatē perpetiantur, qui solùm precarium quæstum faciūt, unde se sustentent. Verum haud scio, qua ratione isti monachi debeant in mendicando semper herere, quando satis constat Christum non mendicasse, & Apostolos nō expectasse ab aliis uictum otiosos, scribēte Paulo ad Corinth. Et laboramus operantes propriis manibus: ac primos monachos in Aegypto, teste Chrysost. exercuisse sese manibus laborando. Item D. Frāsciscus, cuius secta longè frequentissima est, uoluit suos monachos uictū quærere manuuum laboribus, ac non prius ad mendicandum aggredi, quàm laboris pretium esset negatū. Extat in eius testamento illud præscriptum. Igitur hinc uidere licet omnes æquè debere Apostoli institutū sequi. Ad rē redeo. Sed ne quidē mirū, si res in dubio uersetur, uel duæ trēscue familiæ ad unū referantur auctorem, quum bene multæ aliæ præterea sint congregationes, quæ Hieronymi, Augustini, Benedicti, ac quorumlibet diuorū regulas ab illis, sicuti perhibent, editas profiteantur, quas tamē tantum abfuerat, ut ipsi instituisent, ut etiā ne tale quid unquam fortè cogitassent futurū. Canonicis tunica candida cum linteâ toga, sub nigro pallio est: tegumentū à scapulis impostū ceruicē totumq; contegit caput, præterquā à fronte. Eremitanorū uestitus diuersus est, nigra tunica amittuntur, concolor tegmen à scapulis ad caput inducunt,

ducunt, subter candida tunicula, scortea cinguntur zona, cui connectitur fibula confecta ex bubulo cornu, calceati, ut communis est usus. At penes utrosque nunc precipua est uarietas nominis, quod ut sepius est instauratum, ita in plures diuisum est familias: nam congregatio alia Canonicorum Seruatoris, quae & Scopettina nuncupatur, cuius auctores fuisse Stephanus & Iacobus uiri Senenses sanctitate illustres, quam Gregorius undecimus suo probauit consensu. Alia Frisonaria, à loco in Lucensi agro Hetruriae regione, quam & Lateranensem appellat: hanc Eugenius quartus plurimum adauxit. Tertia D. Georgij in Alga Venetiis à Laurentio Iustiniano instituta, caeruleo utuntur habitu. Et denique si quae aliae sint, iam eas missas faciamus, breuitati consulentes, quonia sepe more sanctorum, subito oriri solent. Ad Cartusianos ueniamus, quorum exordium incidit in annum salutis MLXXX. Quidam enim singulari doctrina, nomine Bruno, homo Coloniensis, quum Lutetiae Parisiorum philosophiam profiteretur, contigit ut amicum quendam bonis moribus praeditum, & uita iam priuatam, prius quam ad sepulturam daretur, audire uisus sit clamantem, Iusto Dei iudicio danatus sum: & ea re motus est uestigio cum sex sociis pari miraculi euentu territis, eremi deserta quaeritas, peruenerit in dioecesim Gratianopolitanam (est Celticae urbs) ibique locum optauerit, cui hodie Cartusia nomen est, quem ei assignandum curauit Hugo Gratianopolitanus episcopus, qui statim post se ad eam familiam adiuxit. Eo igitur loci Bruno ad res diuinas intentus, primum cenobium fundauit, cum his rigidae uita institutis: intima enim ueste utuntur cili-

cina, summa pallio nigro, subter candida toga, operculoq; capitis cucullo, carnibus nunquam uestuntur, sexto hebdomadæ die pane & aqua ieiunium ad edendam uitiosam corporis naturã institutum obseruant, in cubiculis, quæ ueluti sacella habent, soli edunt, certis tamẽ festis diebus unã duntaxat prandēt. Silentium eis penẽ perpetuum, nulli fas est cœnobio exire, præter præfectum & procuratorem, & illis tantum ad negotia loci curanda, quippe opes habent, per quas semper sacerdotibus minus omnino licet se totos, prout deberēt, rebus sacris curandis dare. Mulieribus ad eorum etiam templa aditus interdictus, quò ne aliquid uideant, per quod ad libidinem rapiatur. Bella sanẽ prouisio, si affectiones animi possint claustris compesci, & caro solitudine & otio domari: id quod diuus Hieronymus ualde laborando, ut ipse testatur, efficere uix potuit. Carmelitanorum hunc referunt ortum. Est in Syria mons Carmelus, olim cum aliorum Prophetarũ, tũ Heliæ in primis memoria nobilis, quòd in eo ille habitasset: id, credo, anachoretarum non pauci numero sequuti, locum tenuere, qui demũ Almerici Antiocheni episcopi opera, in unum coiere, quũ antè sparsim montem habitarent, ac tum primum præpositum ex se constituerunt. Fuit in eo monte secundum fontem, qui Heliæ dictus est, Deiparæ sanum, ubi illi prima cœnobij fundamenta iecerunt, unde fortasse sunt Carmelitane diuæ Virginis monachi nuncupati. Incidit prima hæc uitæ obseruatio in Alexandri tertij pontificatum, qui sedere cœpit circiter annũ salutis MCLXX. Verum quia neq; uitæ instituto, neq; cultu, neq; certis cæremoniis

nis nitebatur ille nouus coetus, abortus quidam, non res
 legitime ab initio instituta uisa est. Veram itaq; originē
 fuisse tradunt quidam, quæ anno post circiter quadrage-
 simo consequta est, sedente Innocentio tertio: Albertus
 enim Ierosolymitanus antistes iis in eremo agentibus cer-
 tam obseruationis dedit formā, ex Basilij dogmate quæ-
 dam mutuatus. Attributū est pallium uersicolor ex albo
 & canusino, id est rutilo, circulatum, quali dicitur He-
 lias propheta olim usus: postea Honorius tertius pallij
 huiusmodi formam ademit, uelut religioni parum cōue-
 nientem: pro uersicolore, albū est illis datū, appellauitq;
 Virginis familiam, ut nomen uirginitatis cum pallio al-
 bo, qui color minimē maculatus est, rectē conueniret. Et
 hæc altera mendicantium secta, iisdem ferè temporibus
 Præmonstratenses è celo, ut prædicant, demonstrati sunt
 terris, in Laudunensi diocesi, eo loci, quæ Præmonstra-
 tum uocat. Auctor ordinis fertur fuisse quidam North-
 bertus presbyter homo Lotharingus, qui hoc artissimū
 uitæ genus ex August. ritu queritans, à Calisto secundo
 impetrauit probatum iri. Amiciuntur tunica alba, cum
 linea toga sub candido pallio, quo potissimū à Canoni-
 cis differunt. Crucigerorum origo multò antiquior est,
 si uera sunt quæ ipsi Crucigeri de primordio sui ordinis
 prædicant: aiunt enim Cletum Petri apostoli discipu-
 lum, & ab eo inde tertio loco pontificem, celesti nun-
 tio crucem habente monitum, ut hospitalem domum fun-
 daret iis qui Romam peregrè uenirent religionis causa,
 essentq; ibi præstò, qui itineribus fessos comiter accipe-
 rent, pieq; resicerent, & ij gestarent perpetuò crucem,

monimentum Dominicæ passionis, ac ita illum demum paruisse oraculo. Sed illud pro certo habendum dixerim, rectè initium huius rei assignari Cyriaco Ierosolymitano antistiti: is enim fuit, qui Helenæ Cōstantini matri locum ostendit, ubi Dominica crux occultaretur, qui ob memoriam rei, dicitur primus constituisse collegium eorum, qui crucem omnibus uenerandam manu gestarent. Hunc pium patrem Iulianus Imperator occidit. Rem iis principis ortam, & breui post tēpore propè ad interitum deductam, tertius Innocētius instaurauit, quod Romæ heresim Albinensem subito exortam, unde magnus in urbe motus extitit, ope cruce signatorum, qui tum in Syriam ituri erant, extinxisset. Fuit hic annus salutis hu mane M C C X V. Postremò Pij secundi pontificatu, in Mantuano conuentu, datū est ut cœruleo uterētur amictu, quum olim indiscreto usi sint colore, ac cruce ex ueteri instituto gestarent, unde inditum familiæ nomen. Est hodie alterum quoq; huiusce familiæ collegium lōgè remissioris uitæ, & ij pallio amiciuntur nigro, geruntq; in pectore, non manu, crucem ex albo rubroq; colore confectam, ac diui Augustini regulam profitentur.

De Prædicatorum, Franciscanorum, Trinitatis, Sessorum Mariæ uirginis, Brigidenſium, Iesuatorum, No-uorum eremitanorum, & Bonorum hominum origine. Cap. IIII.

Anè ut tertio Innocentio sedente, innocentiæ aliquid in hominibus dilucret, duo longè post hominum memoriam extitere sanctissimi patres, Dominicus Calaguritanus

tanus homo Hispanus, & Franciscus Afifias in Umbria
 Italiae regione ortus, qui cuiusdā noui ordiendæ uitæ insti-
 tuti auctores ambo certatim fuerunt, ut æquales. Domi-
 nicus ab initio canonicus fuit, ac cū paucis quos socios sibi
 delegerat, nouā instituit obseruationē, nouūq; uesti-
 mentū dedit, tunicā candidā, nigro pallio superiecto, &
 ab humeris ad caput scapulari tegmine. Et ne pietatē co-
 lendo domi otiantentur, docuit eos in primis sua prædica-
 tione, unde nomen nouæ familiæ indiderat, longè lateq;
 omnibus terris diuulgare Euangelium, quod ipse Christum
 imitatus facere prius uoluit: quippe qui id tēporis hære-
 sim Tolosæ pestiferā Albigenfium iam dudū glifcentem sua
 opera compefcuit. Vidit Innocentius nouū institutum, et
 miratus est: quod Honorius qui illi successerat, recepit
 atq; approbavit. Et ista tertia est mendicantium familia.
 Propter hæc pietatis opera, Dominicus deinde post actā
 sanctissimè uitā, in diuorū ordinē à Greg. IX. adscriptus
 est. Franciscus uerò humanitatis plenus, à principio Au-
 relij August. ut quidam scribunt, regulam professus, cal-
 ceatus, zonaq; scorteā cinctus aliquandiu conspectus est:
 inde reputans animo Dominū iussisse sanctissimis Apo-
 stolis, ne binas tunicas, nève sacculum haberent, tunicam
 induit unicā natiui uelleris, funiculoq; præcinxit, pedes se-
 mul nudauit, ac ut demū anachoretā se præberet, in Apē-
 nini iugū aduolauit, quē locum hodie uulgò Auernam di-
 cunt, ubi ille diuinis rebus deditus, Dominicæ passionis
 stigmatibus inustus est, qui eos quos sui instituti ab ini-
 tio socios optauit, manifesto humilitatis argumento, Mi-
 nores appellauit, quò eius exigui nominis memores, fa-
 cilis ab omni superbæ uitio abhorrent, quæ se penu-

mero sanctitatis est comes. Honorius institutum comprobavit, ac biennio post Gregorius Franciscum inter sanctos retulit, qui fuit annus salutis MCCXXIX. Nullum unquam humanæ pietatis institutum magis breui tempore crevit: totum enim terrarum orbem una hæc impleuit familia, sic, ut uulgus iam tum stupefactum suspicaretur non tam pietatem, quam otium & ignauiam interdum multis cordi esse. Atque is quartus mendicantium coetus. Fuit per id tempus, Clara uirgo etiam Afsias, quæ monacharum, alterum nouum religionis institutum, quod pauperum dixit, à Francisco continentia doctore accepit, acceptumq; non solum persanctè coluit, uerum etiam auctum posteris reliquit. Constat hic ordo ut plurimum ex muliebri sexu. Sequutus est ab eo, uelut riuulus ex eodem fonte manās, tertius ordo eorū qui Pœnitentes dicuntur. In hoc quoq; innumeri mortales sunt. Post hæc Prædicatores & Franciscani, ut ne beatissimi omnibus rebus essent, inter se diuortium fecerunt: nam alij cum alijs de sanctitate certantes, alterius uitæ quiddam ordiri cœperunt, qui se uelut instituti obseruantiores, de obseruantia uulgo appellarunt. At Franciscana familia huiusce obseruationis multo frequentior est, utpote inter omnes ferè gentes iam pridè propagata. Hanc memoria nostra, Edouardus III. rex in Angliam primus induxit, quæ tanto breui tēpore sanctitatis nomine claruit, ut paulò post ab Henrico VII. fuerit in agropere adaucta, ac hodie habeat sex coenobia longè celeberrima. Verum ut Innocentij ætas religionis feracior esset, est & monachorum Trinitatis, ut uocant, ordo id temporis exortus: quidam enim Ioannes Matta, & Felix anachoreta, quum in Galliis

liis circa Meldensem agrum uitam solitariam agerēt, per quietem admoniti pontificem adiuerunt, ab eoq; petiere certū uiuendi modum. Ille haud multò pōst etiam oraculo, ut aiunt, monitus, anachoretas candido induit uestitu, cruce rubra pariter atque cœrulea insigni, illisq; negotium mandauit, ut nostros ab hostibus captos pretio redimendos curarent, ac idcirco monachos de redemptione captiuorū appellauit. Cōsueuerūt ij postea pij certè uiri eleemosynas quæritare, quibus captiuos redimerent: sed hoc pietatis officiū ferè nusquam hodie præstatur, & id, credo, ut uetus renouaretur institutū: nā teste Tertull. De fuga in persecutione, Christiani olim non redimebantur pecunia. Iisdem quoq; temporibus Martini IIII. pontificatu, Philippus Tuscus genere, Florentiæ ortus, ac medicæ artis professor, noue sinit uitæ auctor, institutorque familiæ, quã uocant Mariæ uirginis: qui primò initiati, Serui nūcupari cœperūt, manetq; hodie nomē. Philippus anachoreticã uitam sequutus, oraculo monitus, nouum religioni adiecit uestitum: nigræ tunicæ ac succinctæ nigrū superiniiciūt palliū, circa humeros in rugas cōplicatū, scapulari amictu ab humeris reiecto, cōmuni more calceati. Nec res magno admodum est fauore à principio recepta, sed quum nouum institutum sua sponte in dies singulos initiatorum numero augetur, Benedictus undecimus, septemq; deinde pontifices, qui sequuti sunt, approbauerunt, multisq; priuilegijs excoluere. Incidit primum rei huius exordium in eū salutis annū, qui MCCCLXXXV. fuit. Ordo item à Brigida uidua instituitur: hæc Suetiæ princeps, mulier singulari sanctitate, eo anno, ut quidam uolunt, quo Urbanus V. exiuit de uita, Ro-

man voti causa uenit, ubi quotidie loca sacra adibat, obtinuitq; à pōtifice ritum ab se institutū probari, ut cœnobium utriq; initiatorum sexui cōmune foret, murorum tamen ac affectus separatione diuisum, ut uirgines superiora habitarent, monachi uerò inferiora: templū itidem pari modo cōmune: omnibus autem abbatissa, quā uocāt, præffet. Sunt qui tradant Basilium primum hunc ordinem in Græcia instituisse, sed postea ne uirginitas mulieris obtrektionib. pateret, patres iussisse, ut uiri seorsum habitarent, ac propterea Brigidam instaurasse eiusmodi religionem, inita ratione, qua sine criminis suspicionē, & templum & domus essent utrisq; cōmunia. Cui opinioni, ut ueriori, assentiendum esse dixerim. Quinto eiusdem Urbani anno, qui fuit salutis humanæ MCCCXLVIIII. Iesuatorum secta Senis orta est: colligebantur ab initio domesticatim, simplici indumēto amicti, multa innocentia & pietate uiri, sibi uictum labore & opera queritantes. Hos Urbanus, quia iam suspecti, ut malefica aliqua superstitione imbuti, haberi incipiebant, ad se Romā uocatos de ceremoniis & uitæ instituto interrogauit, cognouitq; totā rem, et probauit, deditq; ut alba tunica uterentur, & caputio quadrato à ceruice ad humeros deiecto. Cingūtur scortea zona, nudos pedes ligneis soleis in inferiore parte muniūt: datū inde est, ut canuistinum palliū tunicæ superiectū ferrēt. Apostolici à principio uiri nūcupati sunt, sacris nō initiātur, tantū precibus uacāt, & Iesuati ab eo dicti sunt, quòd Iesu nomē frequēs sit in illorum ore. Fuit rei auctor Ioānes Columbinus, homo Senensis. Orta est in terra Italia eodem tempore Urbini (est Umbriæ antiquissima urbs ac percelebris) noua Eremiti-

Eremitanorum congregatio, nihil ferè amictu differens à diui Hieronymi familia, de qua supra memorauimus: illis enim ex scapulari amictu, tenuis tantum pendet lacinia in humeros reiecta: at calceamentū, ut usus fert, commune, & cætera, quæ reliquis Hieronymianis. Petrus quidam homo Hetruscus, ac Pisis natus, noui huiusce instituti auctor fuit, qui ciuū opibus adiutus, cœnobiū in ibi è regione ædium nostrarum extruxit, quod hodie tam Eremitanorum numero, atque uitæ sanctimonia, quam populi in eos pietate, princeps omnium aliorum habetur, quæ uiginti numero esse perhibentur in Italia duntaxat, quippe institutū ut recens, alio terrarū nōdum peruasit. Sed iam cum bonitate hominū, de eiusmodi initiatorum turba finem faciamus. Hos Anglia genuit: siquidem Ricardus Cornubiæ comes, qui fuit Henrici tertij regis frater, quū circiter annū salutis MCCLVII. ab electoribus Imperij cooptatus Romanorum Rex, uti in nostra Anglica historia fusiùs exponitur, in Germania moraretur, eius interim filius nomine Edmundus in patriam rediens nonnihil sanguinis Seruatoris illinc secū tulit, conditoq; cœnobio, parum supra Berchanstediū pagum, qui ab urbe Londino distat millia passuum quinque; & uiginti, eo loci id nostræ salutis monumenti collocauit, introduxitq; nouæ religionis uiros, quos Bonos appellauit homines, li diui Augustini ordinem profitentur, uestitumq; cœruleum induunt, forma penè similem atq; Eremitani utuntur: qui uerò præest, rector nuncupatur. Loco nomen est Ašheruggium, hodie longè celeberrimo.

De origine sacrorum militum, ac de initio atq; exitu sectæ Albatorum. Cap. v.

Vm Ierosolymorum urbs antequã à nostris
 postremò circiter annũ salutis MXCIX.
 recepta fuisset, à Saracenis obtinebatur,
 Christiani Latini nominis qui ibidem dege-
 bant, ab illis impetrauerunt, ut sibi liceret domicilia pro-
 pe Seruatoris sepulchrũ habere, ubi coenobium diuæ ge-
 nitrici construxere, quod Latinorũ appellabatur: & ab-
 bas præerat, cuius erat in primis officium, hospites acci-
 pere Latinos. Eodem exemplo, breui post tempore alte-
 rum uirginũ coenobium diuæ Mariæ Magdalene iuxta
 dedicatũ, quod itẽ foeminas acciperet. Confluentem dein-
 de peregrinorum cateruam quũ locorũ non caperet an-
 gustia, hospitalem domum propè etiam posuerunt, quam
 D. Iohanni Baptistæ consecrarunt, admoniti Zachariæ pa-
 tris memoria, quòd eo loci sæpe ad meditantũ cõueniret.
 Sunt tamen qui scribant Iohanni eleemosynario illam di-
 catam fuisse, qui Phoca imperante, patriarcha fuit Ale-
 xandrinus, ita cognominatus, ob frequentes quas paupe-
 ribus faciebat eleemosynas, id est largitiones. Huic etiam
 domui unus præficiatur: quare lōgo post tempore qui-
 dam præpositus loci, nomine Gerardus, cũ sociis crucem
 in nigro pallio candidam affixit, & eum assumpsit ritum
 quò nunc degunt. Pari exemplo Agnes, quæ uirginũ ce-
 nobio præerat, professa est. Res postea per pōtiffices Ro-
 manos & patriarchas probata, adeo breui creuit, ut opes
 dein maximas principum liberalitate sint assequuti, quo-
 rum mox Ramundus primus creatus magister militiæ,
 qui in uniuersum ordinem obtineret imperium. Censetur
 D. Augustini ordinis: Dominicam precem certo nu-
 mero repetitam pro canonicis recitant horis. Isti quum
 mi-

militiam Deo opt. max. & Ioanni sacrā insigniter exer-
 cerent, demum Rhodū in sulā de Turcis coeperunt, quam
 Clemens V. illis assignauit. Fuit is annus humanæ salutis
 MCCCVIII. Sunt qui tradant eam in sulā à Gotthofre-
 do rege urbis Ierosolymorum primò concessam, & illos
 semper eam ad nostram usq; etatē fortiter defensitasse:
 sed prior sentētia, ut uerior, pluribus probatur. Post re-
 ceptam ex hostibus in sulā, illuc se receperunt, dictiq; in-
 de sunt Rhodiæ militiæ milites, ubi cum Turcis perpe-
 tuum bellum gerunt, atque ex proximo hostiliter infesti
 sunt, sepe et ipsi bello petiti, oppugnatiq; acriter, nostra
 præcipuè memoria, quum postremò humanæ salutis an-
 no MDXXIII. mense Ianuario superati, in sulā impe-
 rium amiserunt. O rem perditā! ô desperatas opes! Tule-
 rūt Rhodienses milites obsidionē amplius tris menses, &
 tanē Christiani principes nullas illis copias auxilio mise-
 runt, partim ciuili bello, partim alijs curis occupati. At-
 que ita arx unica Orientis amissa est. Templarij milites
 circiter annum salutis MCXXVIII. pōtifice Gelasio
 II. ut quidam scribunt, Ierosolymis esse coeperūt, ubi cir-
 ca Christi sepulchrum agentes, Christianos uiros illuc
 peregrè profectos hospitio accipiebant, acceptos armis
 iccincti per templa et sacra loca comitabantur, ut omnē
 toram sanctam tutò uiserent. Fuerunt huius charitatis
 officij auctores uiri singulari pietate nouè numero, quo-
 rum principes Hugonem Paganum, & Gaufridum ex
 sancto Alexandro fuisse ferunt. Ij quia in parte ædium
 templi habitabant, Templariorum nomen inde tulere:
 utebantur candido pallio cum rubenti cruce, prop. ga-
 taq; est religio in ducētos annos. Certam ijs formam ob-

seruationis Bernardus abbas constituit. Habuit res leuis
 ab initio nō parua incremēta, ita ut facultates maximas,
 & oppida quā plurima ubiq; gentiū possiderent: uerūm
 conuicti demū impietatis, quōd qui Ierosolymis agebant,
 ad Saracenos defecissent, essentq; in scēda uitia prolapsi,
 omnes ad unū Clementis quinti pōtificatu deleti sunt, eo-
 rumq; bona partim Rhodijs militibus, partim nouis fa-
 milijs attributa sunt. Theutonicorum paulo pōst subse-
 quuta religio ex utraq; priorum mista, quippe qui hospi-
 tio accipiebant, & quum res postularet, pro religione a-
 mis decertabant. Initiū fecit homo Theutonicus, qui pōtē
 Ierosolyma recepta, unā cum plurimis suæ gentis eo lo-
 ci remanserat. Is uxorē & facultates habebat, motus suo-
 rum qui sepulchrum quotidie adibant, misericordia, qui
 neq; linguam nossent, neq; diuersoriū inuenirēt, domum
 suam hospitalē illis cōmunem fecit, ac ibidē diuæ Virginis
 sacellū adiunxit, cui paulatim turba ingens Christianorū
 sese tam pro ægrotis curandis, quā pro tuenda religio-
 ne dicauit, unde diuæ Mariæ uirginis milites sunt appel-
 lati. Tum ex se magistro qui præesset optato, albo ami-
 ciuntur pallio, nigra cruce subtēr, & nigra tunica, sta-
 tuuntq; ut nemo nisi Theutonicus, huiusce militiæ sacri
 inietur, atq; idē claris ortus parentibus, & cui propo-
 natur, ut aduersus sacratissimæ crucis hostes, paratus sit
 omni tempore sese in discriminē offerre, ac fortiter dimi-
 re: item barbam unusquisq; nutriat, præter eos qui sarific-
 cent: & demum Dominicam precem pro canonicis horis
 tantum usurpet. At Theutica militiæ hæc fuit origo,
 quam Romani pontifices suo pōst ratam fecerunt consen-
 su. Isti post Ptolemaidem, quō se amissa Ierosolymorum
 urbe

urbe primū receperant, in Syria à Saracenis occupatam, reuersi in Germaniam, suo ductu & auspiciis terrā Prusiam, quā hodie uocant, subegere, subactam & iure belli quæsitam suæ ditionis fecere. Victa gēs, quæ malorum olim demonū cultrix fuerat, religionē Christianam cōplexa est, & cū religione Rhutenicā linguam. Fuit ad Vistulā fluuiū quercus, ubi ab initio uictrix gens castellū cōstruxit, & inde, ut sunt res hominū, quæ tenui principio facillimè augentur, oppidum frequēs cultu adoleuit: Marieburgū uocant, caput nunc gētis, sedesq; eorū qui uniuerso ordini præsunt. Milites D. Iacobi in Hispania, sub ritu D. Aug. Alexādro tertio pontifice, qui rē probauit, esse cœperunt, quorum primus fuit magister Petrus Ferdinandus. Itē sunt & Calatrauenses à loco nūcupati, quorum militiæ auctor fuit Sanctius rex, circiter annum salutis MCLX. nigrū amictum cum rubra cruce gestāt, ac Cisterciensem profitentur ordinem. Cuiusmodi etiam censentur in Lusitania milites Iesu Christi, quos Ioannes XXII. Rom. pontifex instituit, quò essent, qui ex officio Saracenis Bethycam id tēporis tenentibus resisterēt: crucem rubram in nigro affigūt pallio. Sunt & apud Alcantariam oppidū in regno Castellæ, milites, de quorum initio parū liquet. Iacobus rex Aragoniæ duos etiā militū ordines circiter annum salutis MCCXII. instituit, quorum alteros D. Mariæ de redēptione captiuorū, siue de mercede appellauit, utpote quib. de captiuis redimēdis curæ esset: amictum induūt album cum nigra cruce. Alteros Mōtēstæ milites rubētī cruce insignes nuncupauit. Vtranq; militiam Gregor. IX. sua auctoritate probauit. Nouissimè autē quādo ignauissimò cuiq; iam nouæ reli-

gionis introducēde libido incesit, Franciscus quidā homo Siculus, D. Frāncisci summisionē emulatus, Minimorum sectam instituit, qui à carnibus coctisq; abstinerēt cibis. Quo uiso, nōnulli in præsentia qui mallent quoduis pati, quā se in aliqua arte exercere, etsi uiles sunt anime, conātur inchoare aliā inertiae sectam. In crasso lintantium corpora tecti, aperto capite ac pedibus nudis uagantur: quorū caput fertur quidā Iacobus homo Cremonensis, tā laboris fugiens, q̄ ignauiae amator. Hinc cognoscere licet, q̄ cōducibile esset, hasce hominū feces tanquā mēbra Christianae religionis agnata cōterere, abscondere, cremare, ne suis sordib. cultus diuini nitore & mundi tiam diutius cōspurcarēt. Aliud memorabile hominum genus Bonifacio IX. pōtifice, subito terris apparuit, creuissētq; nisi maturē itum esset obuiam: descendrat enim in Italiam ex Alpib. sacerdos ingentē mortalium numerum trahēs secum: erat is alba indutus ueste, ut colore sinicro eam quae prae dicitur uidebatur animi integritatē praeferret: gestabat crucē, deplorabat rerum humanarum statum, deplorabat tēporum calamitatē, deplorabat hominum peccata, petebat rectā urbē Romā, sperans futurum, ut eo loci malū sanaretur, ubi religioni inuistū putabat. Sequebatur ingēs utriusq; sexus multitudo linteis induta, unde Albati dicti sunt: ubi nox oppressisset, ibidē humi iacebat, passim populis cibaria dantibus. Bonifacius Rom. Pōtifex rem nihil aequi boni fecit, qui honori suo timens, ducem agminis, ut flagitij cōuictum, Viterbij opprimendum curauit. Atq; ita omnis Albatorū coetus dissipatus est, cunctis post amissum ducē, domum pedē referentibus. Fuit is annus humanae salutis MCCCC.

De Niniuitarum initio, quorum secta uulgò Confraternitas dicitur & unde mos ut cōsocioj inter orandum sese conuerberent. Cap. vi.

Postoli statim ut Christus est morte affectus, officij memores conuentus facere, prout in Actis patet, cœperunt, ubi orando, cōsulendo, agendo, rē Christianā propagandam mirandum in modum curabant: non secus atq; illi, qui eorum opera religionē cōplexi sunt, postea fecere, teste Tertul. in Apol. qui cap. 39. ita scribit, Coimus in coetum & aggregationē, ut ad Deum quasi manu facta, precationibus ambiamus orātes. Hęc uis Deo grata est. Oramus etiam pro potestatibus, pro statu seculi, pro rerum quiete. Coimus ad literarum diuinarum cōmemorationem, siquid presentium temporum qualitas aut præmonere cogit, aut recognoscere, etc. Vnde usus facillè ad posteros manasse uidetur, ut profani quoq; homines cœperint Apostolorum more, diuini cultus causa instituere societatis, seu, ut ita dicā, fraternæ charitatis collegia, illisq; magistros dare, qui statutis diebus reliquos socios conuocarent ad cæremonias nōnullas cōcelebrandas. Inde tot mirum ordines prodire, quos suprā memorauimus. Durauit institutum, abiitq; in uarias societates, quas uulgò cōfraternitates dicunt. Si statis diebus, mutua charitate conueniunt, orant, sacerdotes conducunt, qui rem diuinam faciant, pauperes alunt, sexcentaq; pietatis officia quotidie faciunt. In supplicationibus publicis, ordine procedunt, ut plurimum saccis, linoq; ora cōtecta, sese flagello conuerberant, nudum ac lacerum tergum ferentes, uelut uerè pœnitentes decet. Vnde Niniuitas di-

Etos uolunt, quòd eodẽ modo Deũ placare studeant, atq; Niniuitas olim monitis Ionæ prophetæ poenituisse constat. Cæterũ res ista fidẽ facit à Romanis Lupercis institutũ esse acceptũ, quòd illi Lupercalia ludicra celebrantes, nudi per urbem incedebãt, ac laruati flagellis obuios cædebant, sicut demonstrauius, quũ de origine ludorũ apud Latinos supra prodidimus. Quòd si longius liceat huiusce uerberationis originem quærere, ego ab Aegyptiis sumptũ dixerim. Siquidẽ illi demoni maximo uacant multis cæremoniis, teste Herod., immolare solebant, quod sacrificium dũ ardebat, omnes uerberabantur. Est præterea uerisimile uel à sodalitiis originẽ esse, quæ sodaliũ collegia apud ipsos Romanos erãt. Corn. enim Tacitus sodales sacerdotes Romulũ inita cũ Tatio societate fecisse scribit. Vnde Titij sodales. Et Tranquillus sodales Augustales uocat: sicut apud Iul. Capitolinum, Antonianos sodales legimus. Augustinus ait sodales, quasi edales, quòd simul essent. Plin. itẽ scribit Romulũ instituisse arualiuũ collegiũ, seq; duodecimũ appellari uoluisse fratres, ut alibi est demõstratũ. Durasse autẽ istiusmodi sodalitates testatur uetustũ marmor apud Tybur, in quo inscriptũ est, Sodales Hadrianales. Hinc igitur nõ dubitãter dixerim, nostros põtifices, qui semper studuere Romanos in primis ab huiusmodi uanis ludicris ac sodalitatibus, ad pudicũ ritũ certamq; uiuendi formulã trahere, sanctiore instituto, induxisse homines ad hasce societates coeundas, quæ hodie ubiq; gentiũ frequẽtes uigent optimis uitæ ac religionis institutis. Quibus sanẽ societatibus hæc dignitas attribuẽda est, ut nunquã labefactatæ sint, postquã esse cœperunt, quinetiã in dies singulos auctio-

res fiant. Ob hoc, uel reliquos ordines pudere debet, qui nunquam intra prioris, ac eius quidem sanctioris regule limites contineri potuere, etsi crebrò instaurati.

De origine sectæ deæ Syriæ sacerdotum, Assyriorum, Antonianorum, atq; Cæretanorum. Cap. VII.

St operæ pretium animaduertere, quantum semper postritas malarum potius artium, quam bonorum morum tenax fuerit: quod cum in aliis multis, tum in circumforaneis mendicorū artibus apparet: fuit enim apud priscos quorundā hominū secta, qui malefica religionis specie provincias peragrādo, pecunias & alias res corradebant. Ii simulachra deorū circumferētes, quibusdā fallaciis uaticinabantur, deos suos propitios offerētibus futuros spondabant, multa malitia, multa mēientes: quales in primis fuere sacerdotes olim deæ Syriæ, de quibus Apul. lib. 8. meminit, ac sub persona asini sui, oppidō quā scienter eorū technas, machinas atq; fraudes enarrat, ita scribēs: Sed ubi tādē fatigati, uel certē suo laniatu satiati pausam carnificinæ dedere, stipes æreas, imò uerò & argenteas multis certatim offerentibus, sinu recepere patulo, necnō & uini cadū, lactē & caseos, & farris & siliginis ac leguminū aliquid, & nonnullis ordeū deæ gerulo donātib. auidis animis corradētes omnia, & in sacculos huic quæstui de industria preparatos farciētes, dorso meo cōgerunt, ut duplici scilicet sarcinæ pondere grauatius, & horreū simul & templū incederem. Ad istū modū palātes omnē illā deprædabantur regionē. Apuleius hætenus. De dea autē Syria, ut hoc per appositē ostendamus, Lucianus libellū scripsit, in quo tradit se uidisse in Syriæ

statuam in templo deæ multiformem, quæ quidē esset Iu-
no, haberet tamen aliquid Palladis, & Veneris, & Lu-
næ, & Rheæ, & Dianæ, & Nemeseos, & Parcarū, quæ
altera manu tenebat sceptrum, altera fufum, in capite ra-
dios ferebat, & ignem, & ceston, & deniq; demonstrat
deam Syriam esse numē unū, quod uariis nominibus uo-
cicaretur, cuius sacerdotes crotala pulsabant, cui Galli sa-
crificantes, secabant brachia, multi tympana percutie-
bant, alij diuina cantica concinebant. Item in sacris deæ
quibusdam iuncturas manū & ceruices stigmatibus no-
tabant, inde Assyrij omnes notati uisuntur. Durat adhuc
superstitiosa fraus in gēte: nam nūc nō sacerdotes, sed ma-
gnus uilissimæ plebis sexus utriusq; numerus in omnes
orbis etiam Christiani partes diffusus, uoti, ut aiunt, cau-
sa, sine fine peregrinatur, uictū ostiatim querit ad o. Mu-
lieres chiromantiā profitētur, hoc est, per linearum ma-
nuū inspectionē diuināt, interim egregiē doctæ ad sub-
trahendā furtim è marsupio eorū, quibus futura prædi-
cunt, pecuniā, nisi bene cauerint. Nusquā ultra tertium
diem immorantur, sub diuo prope ciuitates & oppida
tabernacula collocant, sunt omnes stigmatibus notati.
Ex quo satis constat, hos esse Assyrios, qui fraudibus &
dolis exercitati, ritu sacerdotum deæ Syriæ, eo mendici-
tatis aucupio uiuunt. Istos Itali Cilices uocant, quòd ex
Cilicia, quæ, teste Plinio, Syriæ proxima est, profisciscan-
tur: alij uerò extra Italiam, Aegyptios nuncupāt. Ab iis
igitur Syriæ deæ sacerdotib. usq; ad nos huiusce fraudis
labes peruasit. Porrò hodie uiget omnis generis fraudu-
lētōrū hominū secta, qui simul industriæ, simul laboris
fugientes, quò plus sanctitatis præ se ferunt, hoc intrin-
secus

secus dissolutiores, ipsos deæ sacerdotes gnauiter emulãtur, quippe qui per insidiosam pietatē, tanquã diuorum omnium ministratores, dolis apprimè instructi, hic pro tēpli ædificatione, alter pro uestimētis coëmendis, alius pro alēdis pauperibus, alius pro redēptione captiuorū, nōnulli pro educandis exposititiis, circūeuntes castella, pagos, uillas, ab hoc credulo rustico blādulè poscunt, & cupidissimè accipiūt ouē, lanā, agnū, hœdū, ab illo gallinā & oua, ab alio porcellū, uel pernas, ab alio caseū & linū, ab alio superstitiose attonito tritici sextariū, aut cadū uini, uel olei lechytū. Ad hæc aut sanctorū reliquias, uel Apostolicas tabellas, seu quorūdā antistitū chirographa uetustate assiduoq; usu passim obliterata è pyxide depromūt, illaq; magna cū ueneratione, offerentibus osculanda porrigunt, promittētes pro datis munusculis, uitā cunctis caelestē. Sic eiusmodi rusticanis donis onusti prædā uendūt, in argēti laminā cōstant, atq; mox domū redeūt gaudentes, quòd simplicia rusticæ plebis corda, ac pias muliercularū mētes illuserint, ludificarint, fefellerint gnauiter: nam ad ciuitates quibus nō facile est imponere, non perinde adeunt. Propterea Cato salubriter admonet, ne uillicus ariolū cōsulat, ne aruspices, sagasq; admittat, quoniã hæc hominū genera uana superstitiōne rudes animos ad impensas, ac deinceps ad flagitia facile cōpellunt. Sed ad rē redeamus. At ubi domum perueniūt, à suis magno plausu accipiuntur, perinde ut si terræ marisq; superatis fortiter periculis, spolia ampla atq; bono modo parta reportarent. Ac ueteratores isti ex omnī hominū colluue cōgregati, per hunc modū, totum Christianū orbē, tam impune quàm impudēter populantur:

inter quos sunt Antoniani, ante pectus T literā pictā habentes, qui D. Antonij nomine, suo tempore porcos recipiunt, qui uicatim ipsi D. Antonio nutriuntur, quod id animal cū bene multis aliis in eius tutela sit. Atq; ita dii nostri per hominū fraudes, etiā nunc edunt, bibunt, amicitiantur. Sed arte & astutia insigniores sunt illi, quos Itali Ceretanos, à Cereto Umbriæ oppido appellant, qui huic tā maleficæ rei studio dūtaxat addicti, pro honesta arte habēt summa cū proteruitate mēdicare. Itaq; quotannis circa æstatē extremā, ingens turba, fallacis tātum more patrio armata, facto agmine, Cereto se mouet, in omnesq; Italiæ partes effundit, pecuniā undecunq; corrasura. Vnde fit, ut quicūq; apud ipsos Italos, tales faciūt turpes quæstus, Ceretani nuncupentur: in quorū numero nō equidē immeritō monachi nōnulli haberi possunt, qui lōgē petulātius quā debeat, elemosynam sepe petunt, imō flagitant: id quod bene multi mendicantes pauperes, quasi ex præscripto faciunt. Atq; ita una uel altera de causa, Ceretana secta per omnes gentes peruasit.

De primordio Mahometanæ sectæ, atq; eius legibus & institutis. Cap. VIII.

Ommodisimè hīc subiiciemus illius pestilentis Mahometanæ sectæ initium & dogmata, quæ cū libidinum nefanda foeditate, tum multiuigibus præterea flagitiis nihil omnino dissonant à deæ Syriæ sacerdotum moribus atq; uitæ turpitudinib. quæ omnia proximo capite non parum satis prodidimus. Fuit maleficæ religionis, imō impietatis auctor Mahometus nobili genere natus, homo Arabs seu Persa, (utrūq; enim proditur) patre matorum

lorum demonū cultore, matre Ismaelita, & ob id Hebraice legis nō ignara. Quae res fecit, ut dū uterq; suā legem doceret, puer fuerit multō peritior effectus, qui deinde mortuis parentibus, fortē captus emitur à quodam praediuite uiro nomine Abdemonaple, homine Ismaelita, qui iuuenem sibi gratum ob formā & ingeniū, mercaturis faciendis, ac negotiis procurandis praefecit. Frequentabat id tēporis domum Abdemonaplis Sergius monachus Nestorianae hēreseos uir, qui quum nullo esset apud suos numero, praesentē uitae statū stomachatus, Byzātio in Arabiam fugerat, Mahometūq; ualde diligebat. Interim sine liberis mortuo hero, iuuenis uiduam in matrimonium duxit, per quā grandem pecuniam consequutus, animum ad maiora extulit. Hæc de Mahometi adolescentia, & bonae indolis initio, traduntur à cōpluribus. Quidā Graecorum eum Ismaelitā tantūm memorāt, sordidoq; loco natū, puerilibus annis furaci quæstui sibi uictum quæsisse, ac locandis conducendisq; camelis, ad deportandas huc atq; illuc merces, inde uerō adultū latrocinia fecisse, cōparatq; latronū ingenti manu, uno atq; altero facinore illustratū, iamq; Persicis rebus infestum, ut qui in Heraclij partibus esset, pugnassee in eo prælio, quo res Cosdræ conciderunt, ac inibi uulnere affectū. Verum postea maiore Arabum exercitu instructus, ausus est Romani imperij turbare fines, cuius tamen motus Heraclius citō cōpescuit. Is itaq; homo callidus atq; uaser ingenio, magicisq; artibus polens, ut etiam specie religionis, quae hominū mētes repente occupat, apud suos barbaros suapte natura leuitate imbutos, plus sibi fauoris & potentiae conciliet, se Dei prophetam nominat, ac, uti uulgus id facilius credat, inter-

dum solebat tanquā mētis errore actus in terrā corruere subito, perinde quasi comitali tētatis morbo, quod quum uxor miraretur, Desine, inquit, chara coniūx, mirari, sic enim Deus mihi futura suggerit, eius spiritu corripiente me. Hac ille quoq; armatus fraude, & inter Christianæ pietatis uiros diutissimè uersatus, rem perniciosam humano generi ex duabus est legibus commētatus: siquidem anno salutis DCXX. & Heraclij principis XII. nouam sectā conditurus in Arabia concionari cœpit, prædicans esse se Dei prophetam primariū, & Hebræos aiebat impiè facere, qui Christū natum ex uirgine inficiarentur, quādo id propheta, uiri præcipua sanctitate, diuino afflatus spiritu futurū cecinerāt, expectādumq; multo antè prædixerāt. Cōtrā Christianos stultè credere Iesum Prophetā summum ex Dei Spiritu genitū, ac omnis terrene labis expertē, uoluisse opprobria & cruciatum à Iudæis ppeti, quū præsertim eius gloriosum corpus minimè pati potuerit: ac proinde deridebat, qui eius sepulchrū religionē seruandum censerent. Sic tam per uarios successus rerū, atq; conciones, non contēptissimus effectus, eò euasit, ut iura & leges suæ genti dederit, in quibus ferendis à Sergio monacho est præcipuè adiutus. Et ne legi tam pestilenti ab hominibus sanæ mentis quandoq; iretur obuiam, capitalē inscripsit pœnā, siquis de ea ausus esset disputare: ac cōsilio Sergij usus, ut lex popularior esset, ex omnium gentium sectis, quas rectè nouerat, aliquid assumpsit. Cū Iudæis enim circūcisionē, & abstinentiā porcinæ carnis præcepit, quāquā de circūcisione ambigitur, quòd ipse Mahometus neq; circūcisus est, nec in eius lege de ea re ulla sit mētio: quare Saraceni, quā nō antè circūcidunt

cidunt filios, quàm 13. habuerint annos, in hoc uidentur
 imitari Abrahamã, qui Ismaelẽ id ætatis filiũ, à quo illi ori-
 ginem ducunt, circunciderat. Itẽ usu uini interdixit, ieiun-
 iumq; per m̃sem Octobrẽ continuũ seruaturũ uoluit, &
 tantũ noctibus uesci, quò diurnã abstinentiã nocturna sa-
 tietate refarcirẽt: nã tũ per legẽ licet bibere uinũ, quò fa-
 cile ebrij facti sese simul stupris turpificat. Cum Christia-
 nis, Christũ summũ Prophetã cẽsuit, nũc Spiritũ, nũc uer-
 bũ, & Dei animã prædicãs: uirginẽ Mariã ad celũ extu-
 lit laudib; miraculis credidit, estq; Ewãgelicæ historiæ nõ
 aduersatus, quatenus à suo nõ discreparet Alcorano, sic
 dogmatũ suorũ libellum appellauit: & Hebræis ac Chri-
 stianæ multitudini per hæc blanditus, simulauit se uelle à
 Sergio baptizari. Cũ neutris uerò, diẽ Veneris festum in-
 stituit, sabbatũ Iudeorũ, & nostrũ diẽ Dominicum asper-
 natus: ac id fecisse fertur in honorẽ deæ Veneris, quòd ad
 punctũ eius stellæ rex factus fuisset. Inde ad aliorũ studia
 cõciliãda, cũ Sabellianis negauit Trinitatẽ, quã uocamus:
 cũ Manichæis, binariũ in diuinis numerũ posuit: cũ Ma-
 cedonio, Spiritũ sanctũ esse creaturã dixit: cũ Nicolaia-
 nis, multitudinẽ uxorũ probauit, quarũ ne essent zeloty-
 pi, iussit ut nulla fœmina nisi operta facie, foras prodiret:
 & deniq; ueneris ac omniũ uoluptatũ habenas suæ genti
 remisit, arbitratus hæc corporis oblectamenta futuræ fe-
 licitati minime officere. Fas enim est Saracenis 4. simul
 habere uxores, & cũ illis facere diuortiiũ bis terq; ac ea-
 rũ loco alias ducere, uel priores recipere: emptitias uerò
 & captiuas tot habere, quot libuerit, easq; ipsas uendere,
 excepto quòd, si qua grauida à domino facta fuerit, illam
 non amplius seruitute obligari, & ne cognatio deficiat,

etiam cōsanguineas quamproximas ducere uxores. Item Dei propheta nouus, nouū orandi purgandiq; modū suis statuit, qui eiusmodi est. Etenim quinquies in die orāt breuiter, profitētes unum esse Deum, qui nullum sibi similē, aut æqualem habeat, et Mahometū eius summū esse prophetā. Sed antequā precatū eant, omnes corporis partes aqua perquā pura, uel terra, si aqua absit, abluunt: quo facto, in meridiē uersi terq; inclinati terrā deosculatur: atq; ita purgati arbitrantur eo modo se cuncta peccata absterfisse, quum citius animum deberent purgare, unde ueræ manāt preces. At in forensibus causis plurimū Mosis decreta sequutus est, qui talionē quoq; admisit. Postremò ut premiū suis proponeret scēda religione dignū, promisit fore, ut qui eius mandata seruarēt, post mortē collocarentur in paradiso loco amœnissimo, ubi arborū umbra tēti, neq; calore neq; frigore uexarentur, & pretiosis uestibus induti inter puellarū choros, delicatissimis uescerentur cibus, quos angeli ipsius Dei abundē subministrarēt. Atq; ita propheta de corporū immortalitate tantū egit, ut qui crediderat animos nō manere post corpora. Nāq; talis beatæ uitæ status minimē omnino ad extremā corporū nostrorū resurrectionē trahi potest, quādo id tēporis, teste Christo apud Matt. cap. 22. erimus sicut Angeli Dei in celo, ac tantum aberit ut nobis cibo ullo sit opus. Tempa habēt, in quibus præter precationē, nulla sūt sacra: nullos item sacerdotes, ac nullam sermē habent religionem: nam quanquā unū credūt esse Deum, tamen nulla eum pietate colunt, excepta eleemosyna, qua inopes iuuant. Speciem itidē humanitatis aduersus aliarū sectarū homines præ se ferunt, quos apud se esse sinunt, si magistratibus

stratibus suis obediant, & in singulos annos tributū pen-
 dant, tamen si eos cōtinenter detrimētis atq; cōtumeliis af-
 ficiunt. Et ille talis fuit in dāda malefica lege, quæ in gen-
 tes serpsit innumeras, ab eisq; ueram Dei religionē mira-
 uirtute antea receptā sustulit, ac in locum illius malorum
 demonū induxit cultum, periculumq; est ne nobis quoq;
 eripiat: nā tota Asia & Africa, cū magna Europæ parte,
 in Mahometanorum ditionē uenit. Quod sanè incēdium
 nil æquē fouet atq; auget, ut perpetuæ nostrorum princi-
 pum discordiæ. Hac igitur pestilente superstitione arma-
 tus Mahometus, sic Saracenorum animos sibi cōciliauit,
 ut eos demum ad rebellandū contra Persas excitauerit, à
 quibus rex consalutatus, noui regni in gente fundamētum
 iecit. Obit mortē inimicus ille ueritatis annos natus XL.
 seu, ut quidā uolunt, IIII & XXX, qui tandem moriens
 prædixit se iturū in cælū: quod Saraceni diu expectātes,
 cadauer iam foetidū ferrea condiderūt arca, illamq; Me-
 chā (est Persidis urbs) deportarūt, quā totus Oriēs colit.
 Mahometo Calyphas successit, cui ob nimīā superstitionē
 imperium est abrogatum, in cuiusq; locum alter eodem no-
 mine rex creatur. Tertio deinde loco Homar sufficitur,
 qui post Persas superatos, Ierosolyma omnēq; Syriam ce-
 pit, anno salutis circitèr CCLXXX. pōtifice Agathone,
 & Cōstantino IIII. Imp. Ceterū bona istarū rerū gesta-
 rū pars Mahometo assignatur. Sanè fuit Heraclius Imp.
 oraculo admonitus ut à circuncisīs caueret, quare ille to-
 to suo imperio, Iudæos suppliciorum metu ad religionem
 Christianā recipiendā cōpulit. Hanc ob rem Saraceni &
 Arabes duce Mahometo arma sumentes, ita Heraclij du-
 ces superarunt, ut parum abfuerit, quin omnino Imperij

nomen deleret, capta Alexandria, multisq; aliis Syriae & Cilicie urbibus. Arabes ea uictoria elati, Mahometi impulsu, Persas bello petierunt, ac uicerunt, qui tum demum coacti accepere legem Mahometanam. Saraceni iam inde pro Persis appellati sunt, qui se à Sara, quæ Abrahamæ uxor fuit, ortos prædicabant. Quæ Mahometus ansam amplexus eos sibi facile conciliauit, distitans solos omnium mortalium illos diuinæ repromissionis esse successores. Sic post deuictos Persas, barbari maioribus uiribus Antiochiam adorti, nobilissimã urbem breui ceperunt, nec ita multò post sunt & Ierosolymis potiti. Post uictoriã Mahometus nõ multũ superstes fuit, inuector pestis terribilissimæ, quæ cũ suo auctore extingui non potuit. Vide, quàm sit uita mortalium pronior semper in lapsum, quam in bono constantior: nepe uineam Domini, quam Christus seruator suis miraculis plantauerat, quam Apostoli suis manibus coluerant, quam martyres suo sanguine fecundiorẽ fecerant, quam p̄tiffices sanctissimi suis bonis artibus quotãnis putauerant, & cuius deniq; nectar dulcissimum ac salutare Asia ipsa cum Africa, amplius sexcentis annis imbiberat, una feralis facula, quam Mahometus pseudopropheta sex tantum annos illis in locis circumtulera, radicitus incredibiliter absumpsit. Verè barbara progenies nescit habere modum: solæ enim beluine uoluptates, quas ille nequam cõcesserat, hasce gẽtes à ueræ pietatis officio auocarunt, ac in maleficio pertinaciter continent. Sic malum uenenum à malo homine datũ, tot miseri mortales ad perpetuam perniciem, quotidie peribunt, illud postremò in Stygiam euomituri paludem. Heu quàm tunc infelices! sed serò stultitiæ poenitebit.